

และมีการโต้แย้งว่าสื่อสังคม (social media) มีส่วนทำให้เส้นแดนของภาษาและไวยากรณ์พร่าเลือนลงอย่างมาก และเป็นช่องทางที่เปิดให้เกิดการเรียนรู้ข้ามภาษาได้เป็นอย่างดี⁵

การเติบโตของสื่อสังคมในประเทศไทยในระยะหลายปีมานี้ เปิดโอกาสให้คำในภาษาถิ่นต่างๆ ที่เคยถูกเบียดบังด้วยภาษาทางการ ได้กลับมามีชีวิตโลดแล่นอยู่ในสังคมออนไลน์ เกิดการแลกเปลี่ยนความหมายข้ามพื้นที่และเวลา คนภาคอื่นๆ ได้รู้จัก “กระแหล่ง”⁶ ที่ไม่ใช่กระดิ่งแขวนคอวัวควายตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แต่เป็นคำใช้พูดหยิกแกมหยอกในแถบตะวันตกของไทยตั้งแต่ราชบุรีลงไปถึงประจวบคีรีขันธ์ ในขณะที่คนราชบุรีต่างวัยก็ได้แลกเปลี่ยนกันว่าคำเดียวกันนี้ถูกใช้อย่างไรในปัจจุบันเทียบกับเมื่อ 40 ปีก่อน⁷

เฟสเพสบุ๊ค (facebook) ที่มีเนื้อหาชักชวนให้มาร่วมแลกเปลี่ยนคำในภาษาถิ่น มักถูกริเริ่มโดยเพจ (fanpage) ที่ยึดโยงตัวเองเข้ากับจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง โพลลักษณะนี้ได้รับความนิยมอย่างสูง มีการให้ความเห็นจำนวนหลายพันไปจนถึงเกินหมื่นครั้ง และเมื่อมีจังหวัดหนึ่งเริ่มก็มักจะมีจังหวัดหรือภูมิภาคอื่น ๆ เลียนแบบตามมา ความนิยมนี้เป็นภาพสะท้อนของบุคคลมัยที่ผู้คนเคลื่อนย้ายถิ่นฐานจนเป็นปกติ การพูดคุยเกี่ยวกับภาษาถิ่นของตนเองจึงมอบความรู้สึกมีตัวตนและเชื่อมโยงกับบ้านเกิด (sense of identity and belonging)⁸ แม้จะอยู่ไกลจากถิ่นฐานของตน

อินเทอร์เน็ตอาจมีด้านที่กลืนกลายให้ประชากรต้องเลือกใช้ “ภาษาไทย” ในการสื่อสารในโลกออนไลน์ แต่การตั้งค่าภาษาบนสื่อสังคม ไม่ได้เป็นข้อจำกัดในการแสดงออกและยังเอื้อให้ผู้คนสามารถปลุกภาษาถิ่นให้ฟื้นขึ้นมาอยู่ในปริมนทลสาธารณะอย่างมีชีวิตชีวายิ่งกว่าที่เคย

⁵ Nast, Condé. “Languages Are Dying, but Is the Internet to Blame?” *Wired UK*. Accessed November 30, 2022. <https://www.wired.co.uk/article/linguistic-diversity-online>.

⁶ กระดิ่งกระด้า มีความหมายเชิงลบ แต่ใช้ได้กับเพื่อนที่สนิทกัน

⁷ ดูความคิดเห็นในโพสต์ facebook [shorturlat/EKLNT](https://www.facebook.com/shorturlat/EKLNT)

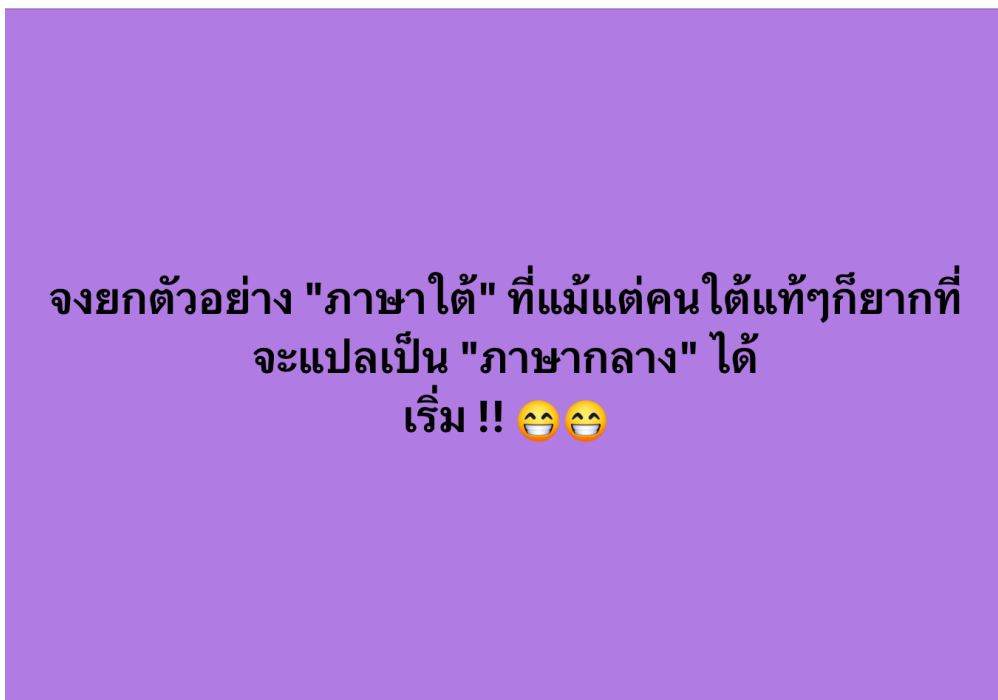
⁸ Valentine, Gill, Deborah Sporton, and Katrine Bang Nielsen. “Language Use on the Move: Sites of Encounter, Identities and Belonging.” *Transactions of the Institute of British Geographers* 33, no. 3 (2008): 376–87.

Hatyai Life Society

28 October · 🌐

...

and 13K others

16K comments 1.5K shares

การถกเถียงเพื่อเสนอคำแปลที่ “ยากจะแปลเป็นภาษากลาง” ยังมีนัยของการสร้างความรู้ในทำนองเดียวกับที่นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาบัญญัติความหมายของคำต่างๆ ขึ้นมา ทว่าเป็นกระบวนการที่เปิดเผยต่อสาธารณะและเป็นประชาธิปไตยในทุกขั้นตอน ผู้อ่านสามารถตอบสนอง (reaction) ให้แก่คำแปลที่ถูกใจ ซึ่งเป็นดังผลโหวตที่แสดงให้เห็นว่าคำแปลใดได้รับความนิยมมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเชื่อตามใครคนใดคนหนึ่ง แต่ยังสามารถเข้าไปร่วมถกเถียง ให้เหตุผลโต้แย้งหรือสนับสนุนได้อย่างเสรี

Author

ที่นี่ นครราชสีมา

ภาษาที่มีเฉพาะถิ่น แม้แต่ กูเกิ้ล ยังส่ายหัว 5555

Like Reply 3 y

ยิ่งไปกว่านั้น หลายโพสยังเป็นการทำให้ภาษาถิ่นมีร่องรอยดิจิทัลปรากฏขึ้นในอินเทอร์เน็ตเป็นครั้งแรก คำที่ไม่เคยปรากฏในผลการค้นหาของกูเกิล (Google) กลับมีตัวตนขึ้นมาให้สามารถสืบค้นได้ในโลกออนไลน์ และยังถูกรวบรวมเข้าไว้ด้วยกันภายใต้โพสหนึ่ง งานที่

จะต้องอาศัยนักภาษาศาสตร์⁹ ทุ่มเทเวลาและแรงกายเก็บรวบรวมข้อมูลที่กระจัดกระจาย กลับก่อตัวเป็นชุดข้อมูลขนาดใหญ่ได้ในเวลาชั่วข้ามคืน ข้อมูลเหล่านี้ควรได้รับการสนับสนุนให้นำมาจัดระบบและสานต่อในเชิงความรู้ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นในสหราชอาณาจักร อย่างเช่น [Friends of Norfolk Dialect \(FOND\)](#) กลุ่มอนุรักษ์ภาษาถิ่นในภาคตะวันออก หรือ [Dictionaries of the Scots Leid](#) พจนานุกรมภาษาถิ่นที่ได้รับการสนับสนุนโดยรัฐบาลสกอตแลนด์

คำในภาษาถิ่นมักเกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางอารมณ์และคำคุณศัพท์ที่ “ยากจะแปลเป็นภาษากลาง” และแม้จะมีคำแปลที่ใกล้เคียงมาก ก็จะต้องอาศัยคำอธิบายเกี่ยวกับบริบทการใช้งานและประวัติศาสตร์ของคำนั้นประกอบ ตัวอย่างเช่น คำว่า “จั้งกาบ” ในภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งน่าจะมีที่มาจากคำหลายที่แปลว่า “พูดคุย” แต่เป็นการพูดคุยที่มีลักษณะเฉพาะบางอย่าง ‘ชาวเน็ต’ บางส่วนมองว่ามีความหมายในเชิงลบคือ ‘พูดมาก’ แต่ก็มีคำอธิบายอื่น ๆ เช่น เป็นการใช้เวลาว่างระหว่างวันของคนสมัยก่อนนั่งคุยกันอย่างออกรสในหมู่บ้าน¹⁰

คำเหล่านี้มาพร้อมกับเรื่องราวที่ต้องพรรณนาแบบหลายชั้น ซึ่งเพิ่มความรุ่มรวยให้กับภาษา และยังอาจเลื่อนไหลไปสู่อัตลักษณ์แบบอื่น ๆ เช่น กลายมาเป็นภาษาของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ หรือกลุ่ม ‘ชายแท้’ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่ได้รับความสนใจในปีที่ผ่านมา คำที่กลุ่ม LGBTQ+ ใช้จำนวนหนึ่งหยิบยืมมาจากคำในภาษาถิ่น เช่น “เคียว” ในภาษาถิ่นภาคเหนือ เช่นเดียวกับการเรียกกันด้วยสรรพนาม “จารย์” ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งกลายมาเป็นคำพูดติดปาก “อย่างตึงอะจารย์” ในหมู่ชายไทยโดยทั่วไป และล่าสุดถูกแย่งยึดไปใช้โดยกลุ่ม LGBTQ+ ในเชิงยั่วล้ออีกต่อหนึ่ง

การมาประกอบกันของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลายกับเทคโนโลยีดิจิทัล ได้ทำให้ ‘ภาษาไทย’ ฉบับทางการถูกท้าทาย ดัดแปลง ผสมผสานกับวิถีชีวิตแบบใหม่ มีการประชุมกันเพื่อสอบถาม ติความและนำเสนอคำแปลใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ทุกคนสามารถเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ ‘ราชภัฏบัณฑิตยสถาน’ ได้จากที่บ้าน ที่ทำงาน หรือกระทิงบนเตียงนอนของตัวเอง โฉมหน้าของภาษาไทยยุคดิจิทัลในท้องถิ่นอินเทอร์เน็ตไทยได้เปลี่ยนไปแล้วโดยไม่ต้องขออนุญาตจากใคร และยังมีศักยภาพที่จะไปต่อได้อีกไกลหากได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม ภาษาของเราจะมีพลังสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น มีความเป็นกวีที่ลึกซึ้งขึ้น และที่สำคัญคือโอบรับอัตลักษณ์ท้องถิ่นให้เป็นมากกว่าเครื่องประดับของความหลากหลาย แต่เป็นส่วนหนึ่งการสร้างโฉมหน้าวัฒนธรรมใหม่ ๆ อย่างมีศักดิ์ศรีทัดเทียมกัน

ผู้เขียน

สรรัช ลิขิตประมา นักวิชาการอิสระ

⁹ <https://www.soas.ac.uk/courseunits/introduction-language-documentation-and-description>

¹⁰ ความคิดเห็นใน facebook [shorturl.at/orX78](https://www.facebook.com/shorturl.at/orX78)

อ้างอิง

- Chonka, Peter, Stephanie Diepeveen, and Yidnekachew Haile. "Algorithmic Power and African Indigenous Languages: Search Engine Autocomplete and the Global Multilingual Internet." *Media, Culture & Society*, June 22, 2022, 01634437221104705. <https://doi.org/10.1177/01634437221104705>.
- Kornai, András. "Digital Language Death." *PLOS ONE* 8, no. 10 (October 22, 2013): e77056. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0077056>.
- Nast, Condé. "Languages Are Dying, but Is the Internet to Blame?" *Wired UK*. Accessed November 30, 2022. <https://www.wired.co.uk/article/linguistic-diversity-online>.
- The-Thitsar, Myat. "Empowering or Endangering Minorities? Facebook, Language, and Identity in Myanmar." *Asian Ethnicity* 23, no. 4 (October 2, 2022): 718–40. <https://doi.org/10.1080/14631369.2021.1951596>.
- Thorpe, Vanessa, Vanessa Thorpe Arts, and Media Correspondent. "That's Blatherskite! Podcasts Plan to Save Endangered Dialects." *The Observer*, November 20, 2022, sec. Science. <https://www.theguardian.com/science/2022/nov/20/thats-blatherskite-podcasts-plan-to-save-endangered-dialects>.
- Valentine, Gill, Deborah Sporton, and Katrine Bang Nielsen. "Language Use on the Move: Sites of Encounter, Identities and Belonging." *Transactions of the Institute of British Geographers* 33, no. 3 (2008): 376–87.